

Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden (Efo) är ett lagstadgat organ med uppgift att främja enhetlighet i ersättningspraxisen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar genom att meddela allmänna anvisningar och lämna yttranden. Verksamheten vid ersättningsnämnden för olycksfallsärenden regleras i 123 §, 261 § och 29 kap. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), i statsrådets förordning om ersättningsnämnden för olycksfallsärenden (1468/2015) och i social- och hälsovårdsministeriets förordning om begäran om yttrande från ersättningsnämnden för olycksfallsärenden (1568/2015).

Vårdbidrag och klädtillägg som ska ersättas utifrån OlyL

Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015, OlyL) och statsrådets förordning om förteckningen över yrkessjukdomar (769/2015) trädde i kraft 1.1.2016. De nya bestämmelserna tillämpas på alla yrkessjukdomar och motiverade misstankar om yrkessjukdomar som har uppkommit 1.1.2016 eller senare.

Denna allmänna anvisning gäller alla fall av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som har inträffat eller blivit anhängiga 1.1.2016 eller senare.

På olycksfall som inträffat före 1.1.2016 tillämpas de bestämmelser och anvisningar som gällde vid tidpunkten för olycksfall och när de framträdde. ([Se Työtapaturmatieto.fi](#))

1. Allmänt om vårdbidrag

Vårdbidrag betalas enligt 51 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (nedan OlyL) till den skadade, om han eller hon på grund av en skada eller sjukdom behöver vård, hjälp, tillsyn eller handledning. Om behovet är regelbundet eller nästan regelbundet i någon daglig aktivitet betalas vårdbidrag med grundbelopp till 8,70 euro per dag. Om behovet är regelbundet och förekommer varje dag betalas vårdbidraget med förhöjt belopp till 19,55 euro per dag. Om behovet är fortlöpande, tidskrävande och förekommer varje dag betalas

vårdbidrag med högsta belopp till 28,96 euro per dag. (Beloppen har angetts enligt nivån 2014 och höjs årligen med arbetspensionsindex, se [Työtapaturma ja ammattitautilain mukaiset euromäärät](#)).

Enligt 51 § 2 mom. i OlyL betalas de två första åren efter det att en person har blivit blind till honom eller henne vårdbidrag med högsta belopp och därefter hälften av detta belopp.

Utbetalningen av vårdbidraget förutsätter inte att de faktiska kostnaderna styrks eller att någon utomstående har tillhandahållit avgiftsbelagd hjälp. Bedömningen gäller den skadade personens behov av vård och hjälp samt hur regelbundet och kontinuerligt behovet är.

I OlyL ingår inte någon separat ersättningstyp på basis av vilken t.ex. kostnader för att anställa en personlig assistent kan ersättas. Vid prövningen av utbetalning av vårdbidrag är den skadades behov av hjälp i de dagliga personliga funktionerna en avgörande faktor. Den skadade kan använda det vårdbidrag han eller hon fått till exempel för att anställa en personlig assistent.

Behovet av vårdbidrag bedöms utifrån en medicinsk utredning. Det väsentliga är om den skadade på grund av skadefallet är i behov av vård och hjälp och hur regelbundet och kontinuerligt detta behov är. Eftersom det är fråga om en medicinsk bedömning, ska en sakkunnigläkare delta i beredningen vid bedömningen av behovet av vårdbidrag och av hur stort vårdbidrag den skadade har rätt till (121 § i OlyL).

Rätten till vårdbidrag bedöms alltid från fall till fall för varje skadad. Kategoriskt kan det inte anses att till exempel vissa behandlingar alltid berättigar till vårdbidrag, eftersom personerna reagerar på olika sätt på den givna vården och behovet av hjälp således kan variera.

Vid bedömningen av vårdbehovet beaktas inte den skadades levnadsförhållanden, såsom om personen bor ensam eller i vilken typ av bostad han eller hon bor. Av betydelse med tanke på vårdbidraget är det behov av hjälp och vård som orsakas av den skada som ersätts själv. De individuella levnadsförhållandena inverkar på de behov av hjälp som hemvården medför och de beaktas vid bedömningen av den skadades rätt till ersättning för extra kostnader för hemvård (53 § i OlyL).

Om det av läkarutlåtandet framgår tecken på behov av hjälp, är försäkringsanstalten skyldig att utreda om den skadade har rätt till vårdbidrag. Om behovet av eventuell hjälp inte framgår tillräckligt av läkarutlåtandet, ska en separat utredning begäras av den skadade. De skadade är sällan medvetna om rätten till vårdbidrag. Bolaget ska komma ihåg att göra en bedömning i synnerhet när den skadade skrivs ut efter någon åtgärd.

Vårdbidrag betalas så länge förutsättningarna för beviljande av ersättning föreligger. Vårdbidrag kan betalas antingen för viss tid (till exempel under tiden för återhämtning av frakturer) eller kontinuerligt (till exempel vid tetraplegi). Vårdbidrag betalas för varje kalenderdag.

Vårdbidraget är en kostnadsersättning och som sådant skattefritt. Vårdbidraget kan enligt OlyL inte heller utmätas eller användas för kvittning (247 § 3 mom i OlyL. Se vid behov närmare TVK:s anvisning 2.11.2022 Omprövning, undanröjande av beslut och återkrav).

Enligt 51 § 3 mom. i OlyL betalas vårdbidrag inte för tiden för vistelse på sjukhus eller anstalt. Vård som ges på sjukhus eller anstalt anses redan omfatta behövlig hjälp, tillsyn och handledning. Ibland besöker skadade som får hemvård sjukhus för att få vård till exempel en gång i veckan. Sådana behandlingar eller vårdperioder som varar mindre än ett dygn anses inte avbryta hemvården, och även för dessa dagar kan vårdbidrag betalas om övriga förutsättningar uppfylls.

Den skadade har under tiden för serviceboende som ordnas av välfärdsområdet (också stöd för boende enligt handikappservicelagen) däremot rätt att få vårdbidrag, om förutsättningarna för utbetalning uppfylls.

Exempel på ersättningspraxis:

Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden (nedan EFO) 1055/2024, 26.8.2024: EFO ansåg att den skadade har rätt till vårdbidrag för samma tid som den extra kostnaden för serviceboende betalades till den skadade. Serviceboende är inte sådan sjukhusvård eller slutna vård som avses i 51 § i OlyL. Enhälligt.

EFO 1596/2021, 25.8.2021: Försäkringsanstalten frågade EFO om dosdispenserings tjänsten för läkemedel är en kostnad som ersätts enligt OlyL. EFO ansåg enhälligt att det inte är fråga om en

utgift som ersätts enligt OlyL, utan om en så kallad indirekt utgift. Vårdbidraget täcker denna typ av utgifter. Enhälligt.

Det finns tre kategorier av vårdbidrag. Kategorin bestäms enligt hur mycket och hur regelbundet den skadade behöver vård, hjälp, tillsyn eller handledning.

1.1. Vårdbidrag med grundbelopp

Vårdbidrag med grundbelopp betalas till den skadade, om den skadade på grund av sin skada eller sjukdom är i behov av vård, hjälp, tillsyn eller handledning och behovet är regelbundet eller nästan regelbundet i vissa dagliga funktioner.

Berättigade till stöd med vårdbidrag med grundbelopp kan till exempel vara skadade som har en hjärnskada som är svårare än lindrig och som orsakar hjälpbehov, sviter efter svåra frakturer i extremiteterna eller andra svåra skador som inte berättigar till förhöjt eller högsta vårdbidrag.

Exempel på ersättningspraxis och rättspraxis:

EFO 161/2022, 16.2.2022: Den skadade hade fått ersättning för mesoteliom som yrkessjukdom. De sjukdomar som inte var ersättningsgilla var trigeminusneuralgi, prostatahyperplasi och synnedsättning i höger öga (nästan blind). Hemsjukvården och städtjänsten hade sedan våren 2020 dagligen varje vecka besökt den skadade. När det gäller mesoteliom har måendet varit stabilt fram till 30.8.2021, då det hade framkommit ökad andnöd särskilt under ansträngning och behovet av hemhjälp hade ökat. EFO ansåg enhälligt att den skadade hade rätt till vårdbidrag med grundbelopp fr.o.m. 30.8.2021. Enhälligt.

EFO 1462/2024, 25.11.2024: Den skadade hade mesoteliom som skulle ersättas som yrkessjukdom. Under den immunologiska behandlingen var tillståndet bra, endast trötthet hade rapporterats. Den immunologiska behandlingen hade lett till bukspottkörtelinflammation, för vilken den skadade hade varit i hemvårdstillstånd. Som helhet betraktat ansågs det inte ha funnits rätt till vårdbidrag. Den skadade hade inte varit i behov av utomstående hjälp och handledning på grund av yrkessjukdomen. EFOs läkarmöte ansåg att den skadade på basis av de utredningar som erhållits ur handlingarna inte regelbundet eller nästan regelbundet behövde vård, hjälp, tillsyn eller

handledning på grund av sin sjukdom i vissa dagliga funktioner utanför sjukhusperioderna. Således fanns det ingen rätt till vårdbidrag. Enhälligt.

Besvärnämnden för olycksfallsärenden (nedan Tamla) 30.3.2023: Ärendet gällde rätten till vårdbidrag efter 31.12.2021. Den skadade hade fått vårdbidrag med grundbelopp 11.11.2021 – 31.12.2021. Försäkringsanstalten ansåg att det enligt utredningen om hälsotillståndet inte längre fanns rätt till vårdbidrag efter 31.12.2021. Den skadade hade till följd av ett olycksfall fått ersättning för frakturer i vänstra handleden, frakturer och skador i vänstra nedre extremiteten (benen i fotryggen, skada i vänster tå, fraktur i knäskålen), skador och bräck i buken och tarmsystemet, hjärnskador, frakturer i revben och ryggraden, nack- och skuldersmärtor och sviter av alla skador.

Tamla ansåg att hjälpbehovet enligt utredningen närmast gällde butiksbesök, bilkörning vid snöröjning och vid hämtning av ved. Den skadade behövde inte hjälp med måltider, klädsel, toalettbesök eller användning av datorutrustning och hade inga begränsningar i rörelseförmågan. Tamla konstaterade att den skadade enligt medicinsk bedömning inte på grund av de olycksfallsskador som ersatts hade hamnat i ett så hjälplöst tillstånd att den skadade efter 31.12.2021 hade varit i behov av vård, tillsyn eller handledning på det sätt som avses i 51 § i OlyL. Således hade den skadade inte rätt till vårdbidrag efter 31.12.2021. Enhälligt.

Tamla 30.11.2023: Frågan gällde storleken på vårdbidraget under perioden 1.1.2023 – 31.12.2023. Den skadade hade tidigare fått förhöjt vårdbidrag och den skadade hade genom det överklagade beslutet ansetts vara berättigad till vårdbidrag med grundbelopp under perioden 1.1.2023 – 31.12.2023. De ersättningsberättigande skadorna var en skada på övre delen av buken, blödning under hårda hjärnhinnan, blod i hjärnvävnaden, krosskada på levern, sviter efter en medelsvår hjärnskada och symtom på dubbelseende. Försäkringsanstalten bedömde att behovet av vård, hjälp, tillsyn eller handledning inte var regelbundet och dagligt på grund av skadan och att det inte längre fanns grunder för beviljande av förhöjt vårdbidrag.

Den skadade konstaterade i sitt klagomål att funktionsnedsättningen är allvarlig och att hen behöver daglig hjälp. Hen sade att hen behövde mycket regelbunden vägledning och tillsyn, till exempel påminnelser, pådrivande och övervakning. Hen konstaterade att närminnet och balansen

fortfarande var svaga. Hen sade att hen behövde bli påmind om sådant som att äta, dricka och ta medicin varje dag.

Tamla ansåg att den skadade på basis av de medicinska statusbeskrivningar som lagts fram i ärendet bland annat hade behövt hjälp av sin make för att gestalta tidsanvändningen och färdrutter samt för att ta läkemedel. Enligt Tamlas uppskattning hade hen fortfarande varit i behov av vård, hjälp, tillsyn eller handledning under tiden 1.1.2023 – 31.12.2023 på det sätt som avses i 51 § 1 mom. i OlyL. Behovet av hjälp hade varit regelbundet i några av de dagliga aktiviteterna, som att ta mediciner. Behovet kunde dock inte bedömas vara regelbundet och dagligt på det sätt som avses i lagen, vilket innebär att den skadade trots de omständigheter som framförts i besvären och genmålet inte kunde anses ha rätt till vårdbidrag som är högre än vårdbidraget med grundbelopp. Klagomålet avslogs därför. Enhälligt.

Tamla 7.6.2023: Den skadade hade ersatts för vrid- och krosskada i vrist och fotblad, MT II proximalislocerad fraktur, förlängd posttraumatisk neuropatisk smärta i fotbladet och CRPS-syndrom. Försäkringsanstalten hade förkastat vårdbidraget i sitt beslut.

Den skadade nämnde i sitt klagomål stora utmaningar. Hen sade att hen behövde ständig tillsyn och stöd, eftersom hen nästan varje dag drabbades av smärtattacker som var så kraftiga att hen blev förlamad och fötterna vek sig. I dessa situationer behöver hen hjälp med att komma upp, röra sig och för att kunna lägga sig i sängen och vila. Hen kunde inte själv sköta vardagliga sysslor i hemmet, såsom att besöka butiken, städa, laga mat eller tvätta/vika kläder. Hen kunde inte heller ta hand om sina tre barn. Hen uppgav att hen inte kunde köra bil, att hen behövde hjälp med toalettbesök, att hen rörde sig med kryckor eller rollator och att hen inte kunde bära och transportera saker, som att hämta kläder för att klä på sig. Men hen hade ändå själv kunnat klä på sig sittande vid sängkanten.

Den skadade har varit på en rehabiliteringsperiod på grund av CRPS i vänstra nedre extremiteten. Enligt den slutliga bedömningen försvåras hens vardag av svåra smärtor och rörelsebegränsningar. Det har gått långsamt att röra sig med kryckor. Hen har behövt mycket hjälp med hushållsarbete och för att uträtta ärenden. Det har varit svårt att tvätta sig stående. Den skadade har använt en bastupall som duschstol. Maken har hjälpt den skadade att stå i duschen och vid behov stött hen i

stående ställning. Den skadade har klädd på sig självständigt sittande vid sängkanten. Under perioden har hen fått låna hem en duschstol och en rollator från hjälpmedelsenheten. Den skadade har under rehabiliteringsperioden huvudsakligen kunnat sköta sig själv självständigt. I duschen har funnits ett stödräcke och en duschstol. Enligt vårdresponserna under rehabiliteringsperioden drar den skadade i fortsättningen nytta av en personlig assistent.

Tamla ansåg att den skadade på grund av sitt olycksfall inte var i behov av vård, hjälp, tillsyn eller handledning. I rehabiliteringsundersökningarna var funktionsförmågan nedsatt, men den fanns dock för vardagliga uppgifter. Således hade hen med stöd av OlyL inte rätt till vårdbidrag.

Tamla uppgav ytterligare separat att det överklagade beslutet inte avsåg nödvändiga extrakostnader för skötseln av hemmet, vilka endast ersätts i ett år från skadefallet. Enhälligt.

1.2. Förhöjt vårdbidrag

Förhöjt vårdbidrag betalas till den skadade, om hen på grund av sin skada eller sjukdom är i behov av vård, hjälp, tillsyn eller handledning och behovet är regelbundet och dagligt.

Berättigade till förhöjt vårdbidrag kan vara skadade som i viss mån är beroende av hjälp av en annan person. Även skadade som inte genomgår kontinuerlig men ändå dagliga behandlingar eller behandlingsåtgärder kan ingå i denna grupp. Berättigade till förhöjt vårdbidrag kan vara till exempel skadade med ryggmärgsskada, svår hjärnskada, sviter av någon annan svår skada eller sviter efter flera svåra skador i extremiteterna som har lett till en betydande funktionsnedsättning. Denna grupp kan också omfatta en rullstolspatient som kan röra sig på egen hand eller en hjärnskadad patient som i viss mån bör övervakas.

1.3. Högsta vårdbidrag

Det högsta vårdbidraget betalas till en skadad, om hen på grund av sin skada eller sjukdom är i behov av vård, hjälp, tillsyn eller handledning och behovet är kontinuerligt, tidskrävande och dagligt.

I praktiken kan skadade som i sin dagliga verksamhet nästan helt och hållet är beroende av hjälp från en annan person ha rätt till det högsta vårdbidraget. Sådana hjälpbehövande kan vara till

exempel bäddpatienter, personer som är beroende av en respirator, patienter med tetraplegi eller personer med sviter efter en mycket svår hjärnskada. Likaså kan skadade som dagligen genomgår kontinuerliga eller nästan kontinuerliga, besvärliga behandlingar eller vårdåtgärder ha rätt till högsta vårdbidrag. De sistnämnda patienterna kan vara till exempel patienter med brännskador.

Exempel på rättspraxis:

Tamla 13.12.2023: Ärendet gällde rätten till högsta vårdbidrag. Den skadade ansågs vara ersättningsberättigad för subduralblödning, intern hjärnblödning i vänster hjärnvävnad, subaraknoidalblödning, skallfraktur, svår hjärnskada och epilepsi. Enligt utredningarna hade den skadades funktionsförmåga minskat avsevärt. Hen hade tidigare arbetat, men var nu i dagligt behov av hjälp från en annan människa. På grund av de svåra neuropsykologiska symtomen var den skadade permanent oförmögen att framföra motorfordon i trafik och behövde stöd av en annan person i skötseln av sina ärenden och i vardagen. Hen hade en betydande i förändring i den sociala funktionsförmågan, hemiparessymtom på höger sida, epilepsi och afasi. Under avdelningsvården hade det förekommit upprepade anfall av medvetslöshet och nedsatt funktionsförmåga, och därför hade man beslutat att för den skadade söka en plats i ett dygnetruntboende. Enhälligt.

Försäkringsanstalten hade beviljat förhöjt vårdbidrag som den skadade hade anfört besvär över. På basis av den medicinska utredning som lagts fram ansåg besvärsnämnden att den skadade hade rätt till högsta vårdbidrag 1.1 – 31.12.2023, dock inte under tiden för sjukhusvård eller annan anstaltsvård.

2. Allmänt om klädtillägg

Bestämmelser om grunderna för beviljande av och storleken på klädtillägg finns i 52 § i OlyL. Klädtillägg betalas till dem som använder proteser, stödbandage eller motsvarande för att de särskilt sliter kläderna. En förutsättning för utbetalning är att hjälpmedlet används minst tre månader utan avbrott. Kortvarig eller periodisk användning av hjälpmedel, bandage eller förband anses inte medföra särskild klädsitage. Klädtillägg betalas för den tid som den skadade använder

protes, stödförband eller motsvarande hjälpmedel som orsakar klädslitage. Klädtillägg betalas dock inte för skadedagen.

Tillägget är tvådelat, uppdelat på klädtillägg och förhöjt klädtillägg. Som avgörande faktorer vid klassificeringen betraktas konstruktionen, användningsändamålet och användningsbehovet hos den konstgjorda lem, det bandage eller det förband som hänför sig till skadan. Vid ersättningsbehandlingen ska det alltid också utredas om behovet av att använda det aktuella hjälpmedlet beror på och är motiverat med tanke på den skada eller sjukdom som ersätts. De hjälpmedel som nämns i 52 § 1 och 2 mom. i OlyL är exempel, eftersom antalet hjälpmedel som berättigar till klädtillägg kan förändras på grund av utvecklingen.

Klädtillägget är som kostnadsersättning skattefri inkomst. Enligt OlyL kan den inte heller utmätas eller användas för kvittning (se vid behov närmare TVK:s anvisning 2.11.2022 Omprövning, undanröjande av beslut och återkrav).

2.1. Klädtillägg

Enligt 52 § 1 mom. i OlyL betalas klädtillägg, om den skadade i minst tre månader utan avbrott till följd av skadan använder ett hjälpmedel tillverkat av mjuka material, stöd eller bandage på ett litet område av kroppen eller något annat sådant hjälpmedel eller instrument som är ägnat att orsaka klädslitage.

Exempel på ersättningspraxis:

EFO 872/2021, 10.5.2021: Den skadade hade efter 30.12.2020 använt kryckor endast när hen rörde sig utomhus på korta sträckor. EFO ansåg att behovet av att använda kryckor inte var kontinuerligt, utan begränsat till korta sträckor utomhus. Användningen förorsakade inte klädslitage efter 30.12.2020 och därför fanns det inte längre rätt till klädtillägg. Enhälligt.

EFO 1195/2021, 9.6.2021: Användning av värmehandskar eller kompressionshandskar ansågs inte berättiga till ett klädtillägg enligt 52 § i OlyL. (Även EFO 859/2021; användningen av kompressionshandskar berättigar inte till klädtillägg). Enhälligt.

EFO 623/2021, 14.4.2021: EFO ansåg att den skadade inte hade rätt till klädtillägg. Den skadades användning av ortos som smärterterapi var sporadisk. Ortos användes inte enhetligt på det sätt som avses i 52 § i OlyL och kunde inte anses orsaka klädslitage, så det fanns ingen rätt till klädtillägg. Enhälligt.

EFO 1068/2024, 2.9.2024: EFO ansåg att den skadade fortfarande hade rätt till klädtillägg enligt 52 § 1 mom. i OlyL efter 30.6.2023. Användningen av kryckor ansågs fortfarande motiverad på grund av den skada som ersätts med beaktande av bland annat flera operationer i knäet och smärttillstånd som hänförde sig till sviter av skadan. Enhälligt.

EFO 1142/2021, 7.6.2021: Den skadade använde kompressionshandskar i båda händerna och en kompressionsärm på vänstra armen. Handskarna och kompressionsärmen hade dragkedjor för att underlätta påklädning. EFO ansåg att den skadade inte hade rätt till klädtillägg. EFO ansåg att kompressionskläder i sig inte orsakar någon onormal klädslitage och att en dragkedja i kompressionskläder med tanke på komfort är utformade så att låsdelarna i en dragkedja är skyddade i stängt läge. Dragkedjan kunde inte anses vara ägnad att öka klädslitage på ett särskilt sätt. Enhälligt.

2.2. Förhöjt klädtillägg

Klädtillägg med förhöjt belopp betalas om den skadade till följd av skadan är dubbelamputerad eller använder lårbens- eller underbensprotes, långt stödförband för nedre extremitet, ryggortos tillverkad av hårt material eller korsett för bålen eller något annat sådant hjälpmedel eller instrument som på grund av sin konstruktion eller sitt användningsändamål **eller** sitt stora användningsbehov är ägnat att orsaka **särskilt klädslitage** som kan jämföras med det förstnämnda.

Exempel på ersättningspraxis:

EFO 1273/2023, 11.10.2023: EFO ansåg att den skadade hade rätt till permanent förhöjt klädtillägg. Den skadade var beroende av rullstol under vaken tid, använde manuell rullstol och gick till sängs med hjälp av en glidbräda. Nämnden ansåg att rullstolens kontinuerliga användning orsakar den skadade sådant särskilt klädslitage som avses i 52 § 2 mom. i OlyL och som är mer

betydande än vad som har angetts om förutsättningarna för betalning av klädtillägg med grundbelopp. Enhälligt.